

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi merimiespalvelulain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta

HE 145/2024 vp

TyV 23.10.2024



Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Tausta



- Pääministeri Orpon hallituksen ohjelman liitteeseen B on kirjattu, että merimiespalveluiden valtion rahoitusosuus lakkautetaan.
- Merimiespalveluista ja palveluita järjestävästä merimiespalvelutoimistosta säädetään merimiespalvelulaissa.
 - Merimiespalvelulain tarkoituksena on edistää merimiesten hyvinvointia järjestämällä merimiespalvelutoimintaa.
 - Laissa säädetään merimiespalvelutoimiston tehtävistä, merimiespalveluiden rahoittamisesta sekä merimiespalvelutoimiston hallinnosta.
- Esitys on valmisteltu työ- ja elinkeinoministeriössä ja sitä on käsitelty ministeriön yhteydessä toimivassa merimiesasiain neuvottelukunnassa, jossa ovat edustettuina työ- ja elinkeinoministeriön lisäksi sosiaali- ja terveysministeriö, liikenne- ja viestintäministeriö sekä merenkulkualan työmarkkinajärjestöt.

Pääasiallinen sisältö



- Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi merimiespalvelulakia.
- Esityksen mukaan valtion rahoitusosuus merimiespalveluista lakkautettaisiin.
- Tavoitteena on vähentää valtion menoja.
- Lisäksi esityksessä ehdotetaan merimiesten ja heidän työnantajiensa merimiespalvelutoimistolle maksaman merimiespalvelumaksun määräaikaista korottamista kolmeksi vuodeksi puolitoistakertaiseksi nykyisestä.
- Valtion rahoitusosuuden lakkauttamisesta johtuen myös merimiespalvelutoimiston hallintoon tehtäisiin muutoksia.
 - Ministeriöt eivät enää osallistuisi merimiespalvelutoimiston edustajiston toimintaan eikä merimiespalvelutoimiston hallituksessa olisi enää valtiota edustavaa jäsentä.
 - Jatkossa työnantaja- ja palkansaajajärjestöt muodostaisivat merimiespalvelutoimiston hallinnon.
- Työ- ja elinkeinoministeriö valvoisi merimiespalvelutoimiston toimintaa.
- Esitys liittyy valtion vuoden 2025 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.
- Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2025.

ILO:n merityöyleissopimus



- Merityötä koskee kansainvälisen työjärjestön (ILO) vuoden 2006 yleissopimus (SopS 52/2013) (*merityöyleissopimus*).
- Merityöyleissopimuksen mukaan jäsenvaltion on varmistettava, että merenkulkijoiden sosiaaliset oikeudet pannaan täytäntöön yleissopimuksen mukaisesti.
 - Täytäntöönpano voi tapahtua kansallisella lailla ja määräyksillä, työehtosopimuksilla tai muutoin käytännössä.
 - Merityöyleissopimus on Suomessa saatettu voimaan lailla merityötä koskevan vuoden 2006 yleissopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta (951/2012).
 - Laki tuli voimaan 9.1.2014.
- Merityöyleissopimuksessa jätetään jäsenvaltioille laaja harkintavalta siitä, miten sopimuksen velvoitteet toteutetaan kansallisesti.
- Merityöyleissopimuksen ratifiointin yhteydessä on katsottu, että Suomi täyttää merimiespalveluita koskevan säännön 4.4 ja normin A4.4 edellyttämän tason merimiespalvelulaissa.
- Esityksessä ehdotettujen muutosten katsotaan edelleen olevan merityöyleissopimuksen puitteissa säädettävissä kansallisessa lainsäädännössä esityksessä ehdotetulla tavalla.

Rahoitus



- Valtion rahoitusosuus merimiespalveluista lakkautettaisiin.
- Valtion osuus merimiespalvelutoimiston rahoituksesta on ollut vuosina 2023 ja 2024 arviolta noin 1 072 000 euroa vuodessa.
 - Vuosittainen säästö valtiolle olisi tämän suuruinen valtion rahoitusosuuden lakkauttamisen siirtymäajan jälkeen.
 - 2025 maksuun tulee vielä 50 000 euroa, joka koskee joulukuun 2024 merimiespalvelumaksuja.
- Merimiespalvelutoimiston rahoituksen turvaamiseksi ehdotetaan merimiespalvelumaksun määräaikaista korottamista puolitoistakertaiseksi kolmen vuoden ajaksi.
- 1.1.2025–31.12.2027 merimiespalvelumaksua kerättäisiin merimiespalvelutoimistolle 1,5 tuhannesosaa yhden tuhannesosan sijaan sekä merimiesten aluksella saamista tuloista että merimiesten työnantajien merimiehille maksamista tuloista.
- Merimiespalvelumaksun korotus puolitoistakertaiseksi toisi merimiespalvelutoimistolle noin 315 000 euroa lisärahoitusta vuosittain, joka vastaisi noin 30:tä prosenttia valtion nykyisin rahoittamasta määrästä.
 - Varustamoiden osuus tästä olisi puolet ja merimiesten puolet.
 - Yksittäiselle merimiehelle tämä tarkoittaisi n. 1- 2,5 euron lisämaksua kuukausittain.

Vaikutukset



Taloudelliset

- Merimiespalvelutoimiston toimintabudjetti on nykyisin 1,8 miljoonaa euroa vuosittain.
- Merimiespalvelutoimiston valtion rahoitusosuuden lakkauttaminen toisi valtiolle vuosittain säästöä noin 1,1 miljoonaa euroa.
- Merimiespalvelutoimiston rahoitus tulee laskemaan ensin 2025-2027 aikana noin 55:een prosenttiin nykyisestä ja vuoden 2027 jälkeen noin 40:een prosenttiin nykyisestä.

Vaikutukset merimiespalvelutoimistoon ja sen järjestämiin palveluihin

- Merimiespalvelutoimiston tulisi arvionsa mukaan luopua kiinteistöistään sekä lopettaa tapahtumien, urheilun ja liikunnan sekä kurssitoiminnan järjestäminen.
- Valtion rahoitusosuuden lakkaaminen voi merkitä merimiespalvelutoimiston henkilöstömäärän vähenemistä yhdestätoista henkilöstä neljään.
- Merimiespalvelutoimiston palvelut kaventuisivat merkittävästi.